

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КІРОВОГРАДСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказом директора КЗ «КОІППО
імені Василя Сухомлинського»
від 02.02.2026 року № 16

Дмитрук В.І.
(прізвище та ініціали)

СХВАЛЕНО

вченою радою КЗ «КОІППО імені
Василя Сухомлинського»
протокол № 1 від 31.01.2026 року

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації педагогічних працівників
закладів загальної середньої освіти**

**СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ УЧНІВ.
(ГРОМАДЯНСЬКА ТА ІСТОРИЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ, 9 КЛАС)**

Кропивницький – 2026

Розробники:

Митрофаненко Юрій Станіславович, старший викладач кафедри теорії і методики середньої освіти комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського», доктор історичних наук.

Черткова Наталія Сергіївна, завідувач науково-методичної лабораторії суспільно-гуманітарних та естетичних дисциплін комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського», регіональний координатор з громадянської та історичної освітньої галузі.

Напрямок підвищення кваліфікації: сучасні підходи до навчання в Новій українській школі на рівні базової середньої освіти.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ МОН України від 12.10.2022 року № 904).

Термін дії програми: 2026-2028 рр. (*програма нова*).

Рецензенти:

Голодюк Лариса Степанівна, заступник директора з науково-методичної діяльності комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського», доктор педагогічних наук, доцент, регіональний координатор з питань впровадження реформи НУШ в Кіровоградській області.

Житков Олександр Анатолійович, професор кафедри історії України та всесвітньої історії факультету психології та історії Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка, доктор історичних наук, доцент, заслужений працівник освіти України.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми.

На сучасному етапі реформування базової середньої освіти (цикл базового предметного навчання) виникає потреба у забезпеченні наступності та поглибленні професійної підготовки вчителів історії та громадянської освіти. Оскільки педагоги вже мають досвід роботи в 7–8 класах НУШ, перехід до організації освітнього процесу в 9 класі, який є завершальним етапом здобуття базової освіти, вимагає якісного оновлення їхнього інструментарію.

Актуальність теми обумовлена необхідністю продовження реалізації завдань Концепції «Нова українська школа», запровадження Державного стандарту базової середньої освіти та зумовлена потребою забезпечення наступності та поглиблення професійної підготовки вчителів історії, громадянської освіти, які вже пройшли навчання й отримали свідоцтва для роботи в 7–8 класах Нової української школи. Перехід до організації освітнього процесу в 9 класі в умовах реформування сучасної освіти потребує уточнення й розширення набутих знань, з урахуванням вікових, змістових і методичних особливостей завершального етапу базової середньої освіти.

Вибір теми відповідає актуальним запитам педагогів щодо опанування базових підходів до проектування та організації освітнього процесу в 9 класі НУШ, удосконалення практичних методичних навичок, вдосконалення їхньої діяльності через розвиток професійних компетентностей, а також на впровадження інноваційних підходів в освітній процес.

Таким чином, дана програма підвищення кваліфікації є засобом узагальнення п'ятирічного неперервного навчання та науково-методичного супроводу педагогічних працівників у запровадженні Державного стандарту базової середньої освіти.

Цільова група: учителі закладів загальної середньої освіти, які викладатимуть предмети «Історія України», «Всесвітня історія», інтегрований курс «Історія: Україна і світ», інтегрований курс «Історія та громадянська освіта», «Інтегрований курс історії та громадянської освіти», «Громадянська освіта», «Правознавство» у 9 класі, забезпечуючи реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти.

Обсяг (тривалість): 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми: програма розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ МОН України від 12.10.2022 року № 904). Її зміст реалізується в межах двох модулів. Модуль 2. «Організація освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти», зокрема, теми 2.1. «Сучасні підходи до навчання в Новій

українській школі». Модуль 4. «Організація освітнього процесу з навчальних предметів/інтегрованих курсів (за фаховим спрямуванням)», тема 4.1. «Особливості викладання предметів/інтегрованих курсів громадянської та історичної освітньої галузі»).

Програма спрямована на розвиток *предметно-методичної* та *інформаційно-цифрової* компетентностей учителів, які викладають предмети громадянської та історичної освітньої галузі, в умовах виконання завдань Концепції Нової української школи.

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (очна, дистанційна (онлайн)).

Мета підвищення кваліфікації: забезпечення реалізації державної політики у сфері освіти щодо професійного розвитку вчителів громадянської та історичної освітньої галузі (історії, громадянської освіти, правознавства) в умовах впровадження Державного стандарту базової середньої освіти в 9 класах; удосконалення та набуття нових професійних компетентностей, необхідних для моделювання освітнього процесу на засадах компетентнісного, діяльнісного та особистісно орієнтованого підходів; проєктування навчання відповідно до ідей педагогіки партнерства; організаційне забезпечення інтерактивного, проблемного, проєктного та дослідницького навчання історії, громадянської освіти, правознавства для формування критичного мислення дев'ятикласників.

Завдання підвищення кваліфікації:

- забезпечити розвиток професійних (предметно-методичної та інформаційно-цифрової) компетентностей учителів історії, громадянської освіти, правознавства базової середньої освіти;
- поглибити й розширити знання педагогів із тем, що забезпечують якісні зміни в організації навчання та створюють передумови для інноваційних перетворень освітнього простору;
- опрацювати зміст модульних навчальних програм з предметів та інтегрованих курсів громадянської та історичної освітньої галузі з детальним аналізом тем 9 класу;
- сприяти опануванню стратегій педагогіки партнерства та методів ефективної комунікації з учнями 9-х класів, враховуючи їхні вікові психофізіологічні особливості;
- розкрити потенціал інновацій та сучасних підходів, що можуть бути реалізовані в громадянській та історичній освітній галузі;
- визначити перспективність інтегрування в громадянській та історичній освітній галузі;

- удосконалити вміння моделювати компетентнісно орієнтовані завдання та оцінювати їх;
- розкрити потенціал цифрових технологій у навчанні історії, громадянської освіти, правознавства та їх можливості для організації освітнього процесу.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

Професійні компетентності:

- *А.2. Предметно-методичної*, через здатність використовувати сучасні та ефективні методики, прийоми, форми навчання, формуючи та розвиваючи в учнів ключові компетентності; здійснювати оцінювання результатів навчання на засадах компетентнісного підходу.
- *А.3. Інформаційно-цифрової*, через здатність орієнтуватися в інформаційному просторі; ефективно використовувати цифрові застосунки та створювати нові освітні ресурси.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

Знання та розуміння:

- сутнісних характеристик сучасних підходів до навчання в Новій українській школі;
- принципів діяльнісного й компетентнісного підходів в навчанні та практичних інструментів їх реалізації в освітньому процесі;
- особливостей компетентнісно орієнтованих завдань з історії, громадянської освіти, правознавства;
- стратегії педагогіки партнерства та методів організації ефективної комунікації з учнями 9-х класів;
- стратегій розвитку критичного мислення;
- потенціалу цифрових технологій у навчанні.

Уміння:

- організовувати педагогічну діяльність на засадах сучасних підходів до навчання в НУШ;
- реалізовувати сучасні підходи до організації освітнього процесу в умовах очного, дистанційного та змішаного навчання;
- враховувати вікові психофізіологічні особливості учнів підліткового віку;
- використовувати потенціал освітніх інновацій в громадянській та історичній освітній галузі;

- моделювати методичні ситуації організації проблемного, проектного та дослідницького навчання історії, громадянської освіти, правознавства;
- здійснювати аналіз, добір і застосування компетентнісно орієнтованих завдань з історії, громадянської освіти, правознавства;
- застосовувати цифрові технології у навчанні для організації освітнього процесу;
- добирати ефективні методи розвитку критичного мислення.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- готовність застосовувати сучасні підходи до навчання в Новій українській школі;
- усвідомлення необхідності професійної мобільності й гнучкості;
- здатність планувати освітній процес.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Загальний бал програми – 100.

Загальний бал виводиться шляхом додавання трьох видів робіт: два практичних завдання та підсумкове тестування.

Формула виведення загального балу:

Загальний бал = ПЗ1 + ПЗ2 + ПТ.

ПЗ1 – практичне завдання №1 (від 0 до 35).

ПЗ2 – практичне завдання №2 (від 0 до 35).

ПТ – оцінка за підсумковий тест (від 0 до 30).

Підсумкова шкала:

100 – 90 – відмінно,

89 – 80 – добре,

79 – 60 – задовільно,

59 – 0 – незадовільно (не зараховано).

Для отримання свідоцтва про підвищення кваліфікації загальний бал має бути не нижче 60.

Документ про підвищення кваліфікації: свідоцтво про підвищення кваліфікації відповідно до встановленого зразка обсягом 30 годин / 1 кредит ЄКТС.

Вартість навчання: 750 грн.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Із метою реалізації державної освітньої політики запропонована програма зорієнтована на професійний розвиток вчителів історії, громадянської освіти, правознавства закладів загальної середньої освіти, які впроваджуватимуть

Державний стандарт базової середньої освіти в 9 класі.

Програма складається із двох модулів: модуль 1. «Сучасні підходи до навчання в Новій українській школі»; модуль 2. «Організація освітнього процесу з навчальних предметів/інтегрованих курсів громадянської та історичної освітньої галузі».

Для організації освітнього процесу та забезпечення зворотного зв'язку використовуватиметься вебсервіс – Google Classroom. Синхронний режим дистанційної форми навчальних занять забезпечуватиметься через відео конференцію Google Meet.

Зміст програми характеризується чіткою практичною спрямованістю, передбачає виконання практико орієнтованих завдань, розвиток професійних умінь і навичок, використання реальних або наближених до практики ситуацій, а також формування здатності до самостійного застосування знань у професійній діяльності.

Теоретична складова програми реалізована через лекційні заняття з елементами інтерактивності та тренінгу. Практична складова – через практико орієнтовані заняття; майстерки, практичні заняття та сесії з обміну практичним досвідом.

Самостійна робота передбачає опрацювання навчальних матеріалів та виконання запропонованих завдань. Ця робота здійснюється в рамках годин програми і передбачає такі види робіт: 1) самооцінювання за темами модулів; 2) опрацювання навчальних матеріалів та виконання практичних завдань №1, №2.

На етапі завершення навчання за програмою слухачі складають підсумковий тест із 30 питань.

Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, – 100 балів. Прохідний бал – 60. Учасники, які успішно пройшли навчання, виконали практичні завдання та склали підсумковий тест, отримують свідоцтво про підвищення кваліфікації відповідно до встановленого зразка обсягом 30 годин / 1 кредит ЄКТС.

Зміст програми характеризується чіткою практичною спрямованістю.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту програми, складає: 30 годин, із них: 6 годин – лекційні заняття, 18 годин – практична робота, 5 годин – самостійна робота, 1 година – підсумкові заходи. Зокрема, 4 години – інтерактивні лекційні заняття, 2 години – лекція з елементами тренінгу; 2 години – майстерка, 4 години – сесія з обміну практичним досвідом, 12 годин – практична робота; 5 годин – самостійна робота, 1 година – контроль знань.

Теоретична складова програми реалізована через лекції / відеолекції. Практична складова – через практико орієнтовані заняття.

Самостійна робота передбачає опрацювання навчальних матеріалів та виконання запропонованих завдань. Ця робота передбачає такі види робіт: 1) самооцінювання та діагностування за темами модулів; 2) опрацювання навчальних матеріалів та виконання практичних завдань №1, №2.

Підсумковою роботою є тестування.

На етапі завершення навчання за програмою слухачі складають підсумковий тест із 30 питань.

Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, — 100 балів. Прохідний бал – 60. Учасники, які успішно пройшли навчання, виконали практичні завдання та склали підсумковий тест, отримують свідоцтво про підвищення кваліфікації відповідно до встановленого зразка обсягом 30 годин / 1 кредит ЄКТС.

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Підсумкові заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ					
Тема 1.1. Сучасні підходи до навчання історії, громадянської освіти, правознавства	2				2
Тема 1.2. Сутність та особливості інтерактивного, проблемного, проектного та дослідницького навчання	2	2			4
Тема 1.3. Стратегії педагогіки партнерства та методи організації ефективної комунікації з учнями 9-х класів		2			2
Тема 1.4. Компетентнісно орієнтовані завдання з історії, громадянської освіти, правознавства у площині реалізації компетентнісного підходу до навчання		2	2 (ПЗІ)		4
Разом за модулем	4	6	2		12
МОДУЛЬ 2. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРЕДМЕТІВ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ, 9 КЛАС					
Тема 2.1. Компетентнісний потенціал громадянської та історичної освітньої галузі	2	2	1		5
Тема 2.2. Реалізація сучасних підходів у викладанні предметів «Історія України», «Всесвітня історія», «Громадянська освіта» та «Правознавство»		4			4

Тема 2.3. Реалізація інтегрованого підходу у викладанні курсів «Історія: Україна і світ», інтегрованого курсу «Історія та громадянська освіта», «Інтегрований курс історії та громадянської освіти»		2			2
Тема 2.4. Цифрові технології як інструмент реалізації сучасних підходів навчання предметів громадянської та історичної освітньої галузі		4	2 (ПЗ2)		4
Разом за модулем	2	12	3		17
Підсумкові заходи				1(ПТ)	1
Усього	6	18	5	1	30

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Тема 1.1. Сучасні підходи до навчання історії, громадянської освіти, правознавства

Підхід як стратегія навчання, що поєднує в собі технології, методи, прийоми, форми навчання. Основні характеристики діяльнісного, особистісно орієнтованого, компетентнісного, інтегративного підходів, STEM-орієнтованих підходів, їх реалізація в громадянській та історичній освітній галузі.

Взаємозалежність, взаємодоповнюваність підходів щодо орієнтації сучасного освітнього процесу на особистість; їх реалізація в умовах очного, дистанційного та змішаного навчання. Зміна пріоритетів в освітньому процесі від накопичення знань до розвитку життєвих навичок. Рефлексивність навчання.

Тема 1.2. Сутність та особливості інтерактивного, проблемного, проектного та дослідницького навчання

Навчання: сутність, механізм, освітні інструменти. Проблемне навчання: створення проблемних ситуацій, що спонукають учнів до інтелектуального пошуку. Проектне навчання: сутність, переваги, планування навчального проекту (історичні розслідування, правові квести). Інтерактивне навчання: активна суб'єкт-суб'єктна взаємодія учасників освітнього процесу через діалог та дискусію. Дослідницьке навчання: засвоєння знань через формування

способів дії й рефлексію. Робота з першоджерелами, візуальними джерелами та медіатекстами. Розвиток критичного мислення, когнітивної гнучкості, здатності учнів ефективно діяти в нових освітніх і життєвих ситуаціях.

Тема 1.3. Стратегії педагогіки партнерства та методи організації ефективної комунікації з учнями 9-х класів

Формування освітнього середовища на засадах довіри, взаємоповаги, діалогу, співпраці та спільної відповідальності; розвиток суб'єкт-суб'єктної взаємодії, підтримка автономії підлітків, залучення їх до спільного визначення цілей і правил взаємодії. Застосування методів активного слухання, відкритих запитань, «Я-повідомлень», фасилітації дискусії, конструктивного зворотного зв'язку, медіації конфліктів, організацію роботи в малих групах, проведення колективного обговорення, використання цифрових інструментів комунікації. Психологічно безпечне середовище, врахування вікових особливостей учнів підліткового віку, підтримка навчальної мотивації та розвиток відповідальної й усвідомленої участі здобувачів освіти в освітньому процесі.

Тема 1.4. Компетентнісно орієнтовані завдання з історії, громадянської освіти, правознавства у площині реалізації компетентнісного підходу до навчання

Компетентнісно орієнтовані завдання як умова реалізації компетентнісного підходу до навчання. Структура та орієнтири для їх аналізу, добору і застосування. Практична зорієнтованість навчання. Включення учня в навчальну діяльність як активного суб'єкта.

МОДУЛЬ 2. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРЕДМЕТІВ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ, 9 КЛАС

Тема 2.1. Компетентнісний потенціал громадянської та історичної освітньої галузі

Мета, особливості та компетентнісний потенціал громадянської та історичної освітньої галузі. Базові знання. Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти. Специфіка опанування учнями базових знань з історії, громадянської освіти, правознавства у 9 класі. Наступність у досягненні очікуваних результатів. Розвиток наскрізних умінь..

Тема 2.2. Реалізація сучасних підходів у викладанні предметів «Історія України», «Всесвітня історія», «Громадянська освіта», «Правознавство».

Огляд та аналіз модельних навчальних програм з акцентом для 9 класу з історії, громадянської освіти, правознавства.

Сучасні підходи до вивчення змісту навчальних предметів. Реалізація діяльнісного підходу у викладанні предметів «Історія України», «Всесвітня історія», «Громадянська освіта», «Правознавство». Використання методик,

зорієнтованих на розвиток критичного мислення, креативного мислення. Планування навчальних занять. Навчально-методичне забезпечення із предметів. Особливості вивчення модерної історії. Довге ХІХ ст. в історії процесів українського державотворення. "Весна народів": націоналізм проти імперіалізму. Розвиток української культури в ХІХ ст.: здобутки за несприятливих умов.

Тема 2.3. Реалізація інтегрованого підходу у викладанні курсів «Історія: Україна і світ», «Історія та громадянська освіта», «Інтегрований курс історії та громадянської освіти»

Огляд та аналіз модельних навчальних програм з акцентом для 9 класу з інтегрованих курсів «Історія: Україна і світ», «Історія та громадянська освіта», «Інтегрований курс історії та громадянської освіти».

Інтеграція у змісті громадянської та історичної освітньої галузі. Реалізація інтегрованого підходу в навчанні учнівства. Інтегрований курс. Особливості інтегрованого уроку. Реалізація інтегрованого підходу через міжпредметну інтеграцію. Планування навчальних занять. Навчально-методичне забезпечення інтегрованого курсу. Розробка компетентнісно орієнтованих завдань у межах інтегрованих курсів громадянської та історичної освітньої галузі.

Тема 2.4. Цифрові технології як інструмент реалізації сучасних підходів навчання предметів громадянської та історичної освітньої галузі. Можливості сучасного цифрового середовища. Використання цифрових технологій для забезпечення ефективності освітнього процесу. Глибинне навчання: сутність та механізми, цифрові інструменти. Сутність глибинного навчання у громадянській та історичній освітній галузі. Використання нейронних мереж-трансформерів.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

Практичне завдання №1. Створити компетентнісно орієнтоване завдання з історії України/всесвітньої історії/громадянської освіти/правознавства/інтегрованого курсу громадянської та історичної освітньої галузі (на вибір) для учнів 9 класу, враховуючи вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів, відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти (наприклад, аналіз історичного документа через призму прав людини).

Практичне завдання №2. Підібрати цифрові інструменти для створення дослідницького завдання для учнів 9 класу з тем громадянської та історичної освітньої галузі.

3.2 Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

1. Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів у громадянській та

історичній освітній галузі відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти.

2. Зміст модельних навчальних програм громадянської та історичної освітньої галузі.
3. Гейміфікація та використання симуляційних ігор (моделювання судових засідань, дебати) на уроках історії, громадянської освіти, правознавства.
4. Візуалізація та наочність історичних процесів для розвитку критичного мислення.
5. Проектна діяльність учнів на уроках історії, громадянської освіти, правознавства.
6. Впровадження інтегрування в громадянській та історичній освітній галузі.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
2. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800 «Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ від 22 жовтня 2025 року № 1343). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#n10>.
4. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>.
5. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>.
6. Типова освітня програма 5-9 клас (в редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 09 серпня 2024 року № 1120). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1120729-24#Text>.
7. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku>.
8. Рекомендації щодо оцінювання результатів навчання здобувачів освіти відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти: наказ МОН України від 02 серпня 2024 року № 1093. URL: <https://drive.google.com/file/d/1KQ9dLWEHeJGw8YQ01dbkXp1gFNbmpzZQ/view?usp=sharing>.
9. Про окремі питання оцінювання результатів навчання: лист МОН України від 14 березня 2025 року № 1/4895-25. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-okremi-pytannia-otsiniuvannia-rezultatuv-navchannia>.

10. Про затвердження концептуальних засад реформування історичної освіти в системі загальної середньої освіти: Наказ МОН України від 30 липня 2024 року № 1072 URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-kontseptualnykh-zasad-reformuvannia-istorychnoi-osvity-v-systemi-zahalnoi-serednoi-osvity>

Основна література

1. Каталог компетентнісних робіт для НУШ. Громадянська та історична освітня галузь освітня галузь. URL: <https://nus-tasks.net/?industry>.

2. Горошкіна О.М., Доротюк В.І., Рогоза В.В., Левченко Ф.Г., Піддячий М.І., Чудакова В.П., Доротюк О.Г. Компетентнісно орієнтоване навчання сутність, форми і методи: навчальний посібник. Київ: Педагогічна думка, 2022. 221 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739276>.

3. НУШ: навчально-методичний довідник (розробники: Л. Голодюк, Л.Солонько, О.Ревнивцева, І.Коса, Н.Черткова, Л.Хлань, М.Чала, В.Кондратова, О.Татаренко, Т.Желєзна, Н.Клімкіна). <https://sites.google.com/view/edu--method-reference-book/>

4. Професійна позиція: думки, аргументи, факти: зб. матер. III Всеукр. наук.-практ. інтернет-конференції, 26-28 квітня 2023 року / укладачі: Черткова Н.С., Відіборенко І.В. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2024. 112 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1DiXxrzivEkEM3oy_SHmLFWILaEJcb1D/view?usp=sharing

5. НУШ: базова середня освіта: путівник онлайн-курсу. URL: <https://drive.google.com/file/d/15ygoTnP4XP7Das50pjR9yipRW0czqaQ1/view?usp=sharing>.

6. Радкевич В.О., Пригодій М.А., Лупаренко Л.А., Кравець С.Г., Герлянд Т.М., Кручек В.А. Цифрова трансформація освіти: штучний інтелект в сучасному освітньому просторі: інформаційно-аналітичні матеріали до загальних зборів НАПН України. Київ: Інституту професійної освіти НАПН України, 2025. 17 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/746629/1/AI_IPO_info_2025.pdf.

7. Черткова Н., Відіборенко І. Впровадження освітньої реформи «Нова українська школа» на уроках громадянської та історичної освітньої галузі *Розвиток професійної компетентності педагогічних працівників в умовах неперервної освіти: науково-методичний вісник № 58*. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2022. С. 139-159. URL: https://drive.google.com/file/d/1uOeL2Rw3a49xiVzAj_ml4SaqSmKyyh-1/view

8. НУШ: базова середня освіта: путівник онлайн-курсу. URL: <https://drive.google.com/file/d/15ygoTnP4XP7Das50pjR9yipRW0czqaQ1/view>

9. Громадянська та історична освітня галузь: як оцінювати в Новій українській школі URL: https://osvita.ua/doc/files/news/956/95604/Gromadyanska_ta_istorichna_osvitnya_galuz.pdf

10. Цифрова трансформація освіти: штучний інтелект в сучасному освітньому просторі: інформаційно-аналітичні матеріали до загальних зборів НАПН України / В.О. Радкевич, М.А. Пригодій, Л.А. Лупаренко, С.Г Кравець, Т.М. Герлянд, В.А. Кручек. Київ: Інституту професійної освіти НАПН України, 2025. 17 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/746629/1/AI_IPO_info_2025.pdf

Додаткова література

1. Голодюк Л. Нова українська школа: освіта для сталого розвитку. *Цифрова трансформація та безпека освітнього простору у системі неперервної освіти регіону*: науково-методичний вісник № 61. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2025. С. 52-61. URL: <https://drive.google.com/file/d/1NsNjPpPSCIOV-QcKzUIYM-fGQKtQc7X9/view?usp=sharing> .

2. Голодюк Л. Зміна освітньої парадигми у Новій українській школі. *Розвиток професійної компетентності педагогічних працівників в умовах неперервної освіти*: Науково-методичний вісник № 58. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2022. С.78-89. URL: https://drive.google.com/file/d/1uOeL2Rw3a49xiVzAj_ml4SaqSmKyyh-l/view.

3. Безпека дітей в Інтернеті: попередження, освіта, взаємодія: збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції / уклад. Єфіменко С., за заг. ред. Скрипки Г. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2025. 451с. URL:<https://drive.google.com/file/d/15BvX0IY9pMI11auXvl6hFGZnAtPWOQiO/view?usp=sharing>.

4. Крок за кроком. Посібник із подолання освітніх втрат / уклад.: Пасічник О. Ліннік О. Київ, 2025. 94 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/osvita-2/nadoluzhennia-osvitnikh-vtrat/30/vstup-3.pdf>.

5. Литвиненко О. Цифрові навички сучасного педагога. *Цифрова трансформація та безпека освітнього простору у системі неперервної освіти регіону*: науково-методичний вісник № 60. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2024. С. 205-208. URL: https://drive.google.com/file/d/10Di47ix4tKnvZULQgMz-e5Su_ALTSvB4/view?usp=sharing.

6. Лисогор Л., Берендєєв С., Косенчук Ю. Використання електронних освітніх матеріалів у освітньому процесі: сучасні підходи і технології Нової української школи. Випуск 1: навчально-методичний посібник. Київ: ДУ «Український інститут розвитку освіти», 2023. 117с. URL: <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2023/03/metodychni-rekomendacziyi.pdf>.

7. Проектування відкритого освітнього середовища з елементами штучного інтелекту для професійного розвитку вчителів: методичний посібник / Барладим В., Бруяка А. та ін. / за ред. Шишкіної М., Коваленко В. Київ: ІЦО НАПН України, 2025. 196 с.

8. Проектне навчання в історичній освіті : методичні рекомендації /

В. Долід, П. Долганов. Рівне : РОІППО, 2023. 83 с. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/13tKvbEg2bNayscLjxU-Gdj3SHMTq-HAs>

9. Громадянська освіта в умовах війни. Додаткові матеріали до методичного посібника до курсу громадянської освіти “3D Демократії: думаємо, дбаємо, діємо” / О. Волошенюк, Г. Горленко, П. Кендзьор, О.Козорог, Н. Маркусь, Л. Махун, О. Педан-Слепухіна, Е. Ситник. За ред.. П.Кендзьора URL: <https://drive.google.com/drive/folders/13tKvbEg2bNayscLjxU-Gdj3SHMTq-HAs>